دستورالعمل اجرایی مبارزه با پرندگان، جوندگان، حشرات وحیوانات (موذی ومضر)

کنترل وانجام مبارزه منطقی واصولی برای دفع آفات ، جونـدگان، پرنـدگان وجانوران مضـر وبکارگیری استراتژی مـدیریت برای جلوگیری یا مهار دراز مـدت آنها با حداقل اثرات بر سلامتی انسان، محیط زیست وموجودات غیر هـدف ضـروریست . این رویکرد پایدار مبتنی بر کنترل آفات ، به وسـیله تلفیق ابزارهای بیولوژیکی ، زراعی ، فیزیکی وشیمیایی در حداقل رساندن مخاطرات اقتصادی ، بهداشتی و زیست محیطی حائز توجه است.

جوندگان بالاخص موشـها از آفات ومضـرات اصـلی در اماکن تولیـدی و نگهداری مواد غذایی بوده وقابلیت بالایی در تولیـد مثل ، سازگاری با محیط اطراف داشـته وبا امکان تغذیه از مواد غذایی مختلف و جویدن بسـته بندی آنها وبطور غیر مسـتقیم نیز با باقی گذاشـتن فضولات خود در اماکن نگهداری وبویژه بر روی مواد غـدایی منجر به انتقـال بیمـاری هـای خطرنـاک (برخی بیماریهـای مشترک انسان وحیوان)، خسارات اقتصادی میگردنـد. لـذا از نظر سلامت ، بهداشت واقتصادی وبه لحاظ خسارت گسترده این گروه از جانوران (موشها)کنترل ومهار آنها امری لازم واجتناب ناپذیر است.

از طرفی تعیین روشـهای منـاسب به منظور جلوگیری از ورود جـانوران و حشرات مـوذی به سالنهـا وکنـترل کـارایی روش هـای مـذکور وهمچنین ثبت وبایگـانی اطلاعات مربوط به اجرای برنـامه مبـارزه بـا حشرات وجـانوران موذی "عطف به ابلاغیه شـماره ۴۳/۴۹۱۴۵ مورخ ۸۴/۹/۲۰ دفتر نظارت بر بهداشت عمومی سازمان دامپزشـکی کشور به عهده مسئول فنی بهداشتی مجتمع کشتارگاهی سردخانـه و انبار های نـگهداری می باشد."

با این اوصاف این اداره کل در راستای حفظ کیفیت وحصول اطمینان از بهداشت و سلامت محمولات نهاده های دامی و فرآورده های خام دامی موجود در انبار ها وسردخانه های نگهداری ، رعایت موارد مشروح ذیل را جهت رعایت اعلام می نماید:

الف–اقدامات محیطی:

-جلوگیری از ورود جوندگان ، پرندگان وحیوانات به داخل کشتارگاه واماکن نگهداری نهاده های دامی ومحصولات پروتئینی (انبار و سردخانه) .

-مسدود نمودن حفره ها ، کانالها و سوراخهای کنار دیوار ها.

-تعویض شیشه و دربهای شکسته.

-نصب توری بر روی سوراخها و منافذ فاضلاب.

-غیرقابل نفوذ نمودن درهای ورودی.

-قراردادن زباله در کیسه های دربسته..

-تعمیرکردن لوله های آب و جلوگیری از چکه کردن آنها.

ب – اقدامات مکانیکی:

1- نصب تله در محل عبور جوندگان (بویژه موش) .

۲-استفاده از تله های زنده گیر یا کشته گیر با کاربرد مواد غذائی جاذب موشها مانند خیار،گردو،

نکته: در صورت زنده بودن موشهایی که بدام افتاده اند بایستی با استفاده از اسپری حشره کش، موش را از بین برد. لاشه موشها را باید ضدعفونی نمود و آنها را در کیسه های در بسته قرارداد.

نکته : از آنجایی که موشها ترجیح می دهند از مناطق مخفی و تاریک و دور از دسترس تغذیه داشته باشند استفاده از جعبه های مخصوص طعمه گذاری در افزایش کارایی موش کش توصیه می شود. این جعبه ها علاوه بر فراهم نمودن شرایط ایده آل تغذیه موش ها ، از طعمه نیز در برابر شرایط محیطی محافظت کرده وطول دوره ماندگاری طعمه را افزایش می دهد.

ج- مبارزه شیمیائی با استفاده از انواع جونده کش ها و طعمه های مسموم:

۱-استفاده از طعمه های مسموم محتوی جونده کشهای ضد انعقادی مانند: برود یفاکوم ، وارفارین ، برومادیالون .

نکته: کنترل و دفع جوندگان معمولاً با تله های مکانیکی ، مواد ضد انعقادی خون و یا سموم تصعیدی انجام می شود .

۲-مواد سمی چون فسفید روی ، بلافاصله پس از مصرف ظرف چند دقیقه تا چند ساعت منجر به مرگ می شود.

۳-دارو های ضد انعقادی خون که منجر به خونریزیهای داخلی شده وجانور هدف بعد از گذشت چند روز از بین می رود.

۴-برومادیالون و برودیفاکوم که از مواد ضد انعقاد خون هستند از انواع جونده کش ها به شمار می روند . این جونده کش ها به صورت طعمه مسموم آماده مصرف برای مقابله با انواع موش ها استفاده می شود.

۵-توصیه می شود جهت کنترل ، مهار و مبارزه با جوندگان با استفاده از سموم مذکور ، هماهنگی و رهنمود لازم از سازمان حفظ نباتات صورت گیرد. ویا از طعمه مسموم مورد تایید سازمان مزبور با رعایت کامل نکات بهداشتی و ایمنی استفاده شود.

د- طریقه مصرف :

بهترین محل قرار دان طعمه در نزدیکی محل ورود جوندگان ومکان های مخفی ویا در مسیر فضولات آنها می باشد. برای نحوه مصرف ، میزان مصرفی وفاصله طعمه گذاری بسته به اماکن نگهداری و نوع اقلام توصیه ودستور سازمان حفظ نباتات را دستور کار خود قرار دهید.

ه- ایمنی بعد از استفاده از مرگ موش :

-موشهای مرده را پیداکرده و بسوزانید و یا در محل مناسب دفن نمائید .

-طعمه های خورده نشده را بسوزانید و یا در محل مناسب دفن کنید و آن را در آب نیندازید .

-محصول استفاده نشده را بصورت در بسته در محل مناسبی که دارای قفل باشد و دور از دسترس مراجعین نگهداری کنید .

-دستهای خود را خوب بشوئید.

-بسته بندی های فرآورده و مقادیر سم مصرف نشده را در آب رها نسازید .

و–نکات زیر را به خاطر داشته باشید :

- کلرات به علت اثر ضد انعقادی باعِث ترس موش از طعمه نمیگردد و پیش طعمه گذاری لازم نیست.
- جوندگان چند روز بعد از خوردن مقدار کمی از کلرات خواهند مرد .
- در صورت مشاهده اولین آلودگی به موش،طعمه گذاری انجام می گیرد و به صورت هفتگی و یا در فواصل کمتر در صورت لزوم به نقاط طعمه گذاری شده سرکشی شود .
- تعداد مناطقی که طعمه گذاری می شود و مقدار طعمه در هر مکان بستگی به شدت آلودگی دارد .
- تمام نقاط و مکانهای که موش ها حرکت می کنند ، زندگی میکنند و تغذیه میکنند طعمه گذاری انجام گیرد .
- ظروف و وسایل مخصوص برای حفاظت طعمه از رطوبت و عدم دسترسی پرندگان و دیگر حیوانات غیر هدف به طعمه داده شود.
- به نقاط طعمه گذاری شده سرکشی کنید و تا زمانیکه فعالیت موشها متوقف نشده به این کار ادامه دهید.
- در محلهایی که طعمه آلوده شده یا برده شده طعمه جدید جایگزین کنید.
- موشها ترجیح می دهند در مکانهای سرپوش دار و محلهای آشنا و محاط شده تغذیه کنند.
- موشهای خانگی به صورت انفرادی تغذیه میکنند و اشیاء جدید را شناسایی میکنند تغییر نقاط طعمه گذاری گاهگاهی مفید میگردد.
- **نکته:** جزئیات گزارش بازرسی کنترل آفات و جوندگان باید در بایگانی انبار ، سردخانه ، کشتارگاه به ترتیب تاریخ بایگانی شود.

– محل های طعمه گذاری شده باید توسط مسئول فنی بهداشتی تعیین گردد .همچنین برچسب زنی و تاریخ زنی تله ها و نقشه ی نقاط طعمه گذاری باید تهیه و مستند گردد.

–به جز محل های تولید ماده ی غذایی سایر اماکن را می توان طعمه گذاری کرد.

– طعمه ها باید مواد چرب یا مومی باشد و نباید هیچ مخاطره ای برای ماده ی غذایی تولیدی داشته باشد.

– نقاط طعمه گذاری در خارج از مکان باید به طور مشخص علامت گذاری شود.

–درهای خارجی ، پنجره ها و پنجره های سقفی باید به خوبی بسته شده و فاقد درز باشند. در صورت نیاز از نوار درزگیر استفاده شود.

–چنانچه طی ساعت های معمولی تولید ، درها باز و بسته شوند برای جلوگیری از ورود حشرات موانع مناسبی نظیر توری یا پرده ی هوا باید نصب شود.

–پنجره های باز شو باید با توری مناسب و ثابت مجهز شوند.

– آب راه های روباز باید دارای پوشش مشبک یا میله ای باشد. وضعیت این حفاظ ها باید مناسب بوده دریچه های تهویه باید مجهز به پوشش با سوراخ های ریز باشد.

–نمای خارجی اماکن نگهدای باید طوری طراحی و ساخته شده که امکان ورود هیچ آفتی وجود نداشته باشد.

–از ورود پرندگان به کلیه ی محل های تولید و نگهداری محصول باید جلوگیری شود. برای این منظور باید کلیه درزها و شکاف های دیوارها و سقف را پر کرد یا با توری مناسب پوشاند. در ضمن برای جلوگیری از لانه گزینی پرندگان سایبان ها را باید مقاوم ساخت. در صورت لانه گزینی پرندگان در داخل کارخانه، آشیانه و پرنده را باید از محل دور کرد . نظافت و گندزدایی محل آشیانه و محل حضور پرنده نیز الزامی است .

–هیچ حیوان یا پرنده نباید وارد این اماکن شود. از غذادهی سگ و گربه توسط کارکنان برای جلوگیری از ورود و تشویق به ورود آن ها به اماکن مورد

نظر باید خودداری شود. کلیه درها و ورودی ها را باید بسته نگه داشت. از حیوانات اهلی نباید برای هدف های کنترل جوندگان موذی و آفات استفاده شود.

با توجه به اینکه ورود حیوانات وحشی مانند: روباه وشغال و... در محوطه مجتمع کشتارگاهی ، انبار وسردخانه باعث انتقال آلودگی می شود؛ بنابر این تاکید می گرددکلیه راه های ورودی، دیورا های جانبی محوطه انبارمسدود وهمچنین از نگهداری حیوانت اهلی در این اماکن جلوگیری شود.

ز – استفاده ازدستگاه حشره کش :

-کلیه محل های تولید و نگهداری محصول در دمای محیط باید دارای حشره کش برقی(اولتراسونیک) باشند. برای حداکثر کارایی ، این دستگاه ها باید در محل هایی نصب شوند که شدت نور کم باشد. این دستگاه ها نباید جایی نصب شود که زیر آن ماده خام یا محصول فرآوری شود. فاصله ی حشره کش های برقی از این محل ها باید حداقل ۳ متر باشد.

-هر دستگاه حشره کش باید دارای سینی جمع آوری بقایای حشرات باشد. این سینی باید به طور متناوب بازرسی و نظافت شود.

-دستگاه حشره کش باید در هنگام تولید و خاتمه آن و حتی تعطیلی اماکن روشن باشد. لامپ ماورای بنفش این دستگاه ها باید هر ۱۲ ماه و یا در زمان های مورد نیاز تعویض شود.

-محیط اماکن کشتارگاهی و نگهداری باید وضعیت مناسبی داشته و عاری از تجمع زباله ، انباشت مواد بسته بندی ، پالت های شکسته و تجهیزات اضافی ، خراب و غیره باشد.

- نمای خارجی اماکن باید در وضعیت مناسبی نگهداری شود. از رشد گیاه نزدیک دیوار اماکن نگهداری باید جلوگیری شود. کلیه آب روهای خارجی باید تمیز و کارآمد باشند. برای جلوگیری از لانه گزینی آفات از قرار دادن و تکیه دادن پالت ها ، سینی و سایر مواد به دیوار خودداری شود.

-برای جمع آوری و دفع زباله و کثافات ، محل مناسبی دور از محیط تولید باید در نظر گرفته شود. سطل های زباله و ظروف مشابه همیشه باید در بسته باشند و در فاصله های مناسب تخلیه شوند. از آنجا که زباله و کثافات موجب تجمع آفات می شود نگهداری مناسب از این وسایل بسیار اهمیت دارد.

نکته:موثرترین رویکرد برای کنترل هجوم آفات اجرای مناسب استاندارد های نگهداری است. کنترل تجمع ضایعات غذایی و مواد زاید بسته بندی ، جمع آوری تجهیزات و وسایل اضافی از محوطه ی تولید و چرخش صحیح محصول در انبار از این موارد است.

-کالاها و تجهیزات نباید به دیوار تکیه داده شوند. حداقل فاصله ی تجهیزات از دیوار باید ۵۰ سانتی متر باشد تا نظافت و گند زدایی به آسانی انجام شود. محل اتصالات دیوار به دیوار و نیز دیوار به کف عاری از کثافات باشد.

اداره کل کنترل کیفی

شهریور ۱۳۹۵

ساختمان مرکزی : تهران – میدان ونک – خیابان برزیل شرقی – پلاک ۳۳ تلفن: ۸۲۹۷۱ نمابر ۸۸۷۹۶۴۴۲
صندوق پستی۶۱۹۶– ۱۴۱۵۵ Email: info@iranslal.com